Ledelse under tillit

Hvordan motivere, engasjere og «mobilisere» for innovasjon, utvikling og endring?

08.09.2022 Kathrine Myhre, Direktør, Patentstyret

Gjør ideer til verdier

Kraften i nettverk og mobilisering

15 000 studenter i budsjett-protest

Nærmere 15 000 studenter begravet i går heltidsstudenten i Oslo sentrum, men håper at Stortinget vil gi han nytt liv.

Sermonien var en del av student-aksjonen mot Regjeringens forslag til neste års statsbudsjett. Nynnende på Chopinssørgemarsj toget «begravelsesfølget» på ca. 14 700 studenter gjennom Oslos gater. «Stopp kuttismen-gjenreis heltidsstudenten», er kravet fra studentene og hovedparolen i demonstrasjonstoget.

Det har vært studentaksjoner ved de fleste universiteter og høyskoler denne uken. I Bergen demonstrerte 6000 studenter mot et budsjett de mener tar livet av heltidsstudenten. I Trondheim toget 3000 likesinnede gjennom gatene for å gi sin misnøye tilkjenne.

Som på 1970-tallet

Det var en stemning blant studentene i sentrumsgatene i går formiddag som man må tilbake til tidlig på 1970-tallet for å finne maken til. I det flotte høstværet var det tettpakket med studenter på Universitetsplassen. «Hernes må fjerne», ropte studentene og gjorde det klart at «Vennligst ikke send blomster når kunnskapen begraves». Heltidsstudenten ble symbolisert med en tre meter lang dukke som ble båret gjennom gatene fulgt av demonstrasjonstoget. Det tok én time før alle studentene var ute av Universitetsplassen. De gikk opp Karl Johan, rundt Universitetet og markerte seg ekstra sterkt utenfor avishusene i Akersgaten.

«Renta ned og stipendandelen opp», ropte studentene. Ved Wergelandsstatuen i Studentersamfunnet ble heltidsstudenten «partert», saget i biter med motorsag. Restene ble deretter overrakt stortingsrepresentanter for de forskjellige partiene, med håp om at de kunne gi den nytt liv i form av mer stipend.

Kommentarene fra partiene tyder på at studentene får noe gehør i Stortinget og at utdanningsminister Gudmund Hernes ikke får gjennomslag for alle sine forslag. Kirke- og undervisningskomiteen avgir sin innstilling 16. november.

Fire punkter

Det er fire punkter i budsjettopplegget studentene reagerer spesielt sterkt på:

- Regjeringen foreslår at stipendandelen begrenses til normert studietid. Studietid utover dette tidsrommet må finansieres ved lån. Stipendet er foreslått til 10 220 kroner pr. semester. Studentene protesterer mot at stipendde bortfaller ved faglig forsinkelse, for eksempel stryk til eksamen eller for svak karakter slik at man må ta faget opp igjen.
- Gudmund Hernes vil fjerne reisemedersjonen, som blant annet gir studenter halv pris på tog.
- Det foreslås at studielånet betales ut månedlig. Studentene vil heller ha dagens ordning med halvårlige utbetalinger ved semesterstart slik at man kan få renteinntekter.
- Regjeringen foreslår å øke stipendandelen fra 14 til 18 prosent og ha låneren-ten på 8,5 prosent. Studentene ønsker 30 prosent stipend og 3 prosent rente.

Lederen i Norsk studentunion (NSU), Per Helge Måseide, er strålende fornøyd med aksjonen og håper nå Stortinget hører på studentene: – Vi var lovet reelle forbedringer i studiefinansieringen, det har vi ikke fått fra Regjeringen, sier Måseide.

Da en student-delegasjon møtte statsråd Gudmund Hernes etter demonstrasjonen i går gjorde han det klart at studentene var en skjermet gruppe i hans budsjett.

– Jeg har kuttet budsjettet til forskning. Studentene får omtrent det samme som før. Jeg må også ta hensyn til mindre statlige inntekter, for eksempel fra oljen. Jeg har ikke bare ansvar for min sektor, men er medansvarlig for hele budsjettet som sådan, sa Hernes som mente at heltidsstudenten levde i beste velgående og viste til statistikken.

– Og tilstrømningen til høyere utdannelse viser at man ikke er redd for å ta lån, sa Hernes.

BEGRAVER HELTIDSSTUDENTEN: Erik Westnes (26) (til venstre) og aksjonsleder Øystein Driveklædt (22) bærer symbolet på den døde heltidsstudenten med studentparlamentets leder Kathrine Myhre til høyre.

- Forstår at studentene er frustrert

– Jeg forstår at studentene er frustrert, sier utdanningsminister Gudmund Hernes.

Etter en støvende dag i Oslo sentrum hvor Hernes møtte en delegasjon som overleverte sine krav, sier statsråden at studentene har hatt for store forventninger til statsbudsjettet.

– De hadde veldig høye forventninger, men før budsjettet ble fremlagt var jeg nøye med ikke å komme med løfter. Andre partier har derimot lovet mye, og nå ligger saken i Stortinget. Regjeringen kommer med en stortingsmelding om studiefinansieringen om kort tid, sier Hernes.

Han mener at det må få konsekvenser også for studenter når ansiagene over oljeinntektene bare fra mai i år til oktober er redusert med 7,5 milliarder kroner.

– Studentene beholder levestandarden, men det er ikke rom for noen økning, legger han til.

Striden i Stortinget kommer til å stå om lavere studierente, høyere stipendandel, månedlig utbetaling av studielånene og moderasjonsordningene på NSB, hurtigruten og Nord-Norge-båten. Her kan det se ut til at Regjeringen kan lide nederlag, men budsjettbehandlingen begynner først til uken.

Det koster ca. 170 millioner kroner i økte rentesubsidier å sette renten på studielån ned med ett prosentpoeng. Stipendandelen er foreslått økt fra 14 til 18 prosent for borteboende. For hver prosentenhet denne andelen øker, må staten ut med 85 millioner.

I departementet regnes det med at de tre seiskapene som nå mottar 60 millioner kroner årlig i tilskudd for å dekke rabatter til studenter og skoleungdommer, fortsatt ønsker å konkurrere med for eksempel SAS og Braathens om disse passasjerene. I dag tilbyr flyseiskapene store rabatter for studenter hvis de reiser på spesielle avganger og venter på ledige plasser. Flyselskapene mottar ingen subsidiering av disse reisende.

HELTIDSSTUDENTEN LEVER: Utdanningsminister Gudmund Hernes møter heltidsstudenten absolutt er i live, og synes studentene med NSU-leder Per Helge Måseide i spissen (til høyre) er en skjermet gruppe i statsbudsjettet.

Får støtte for sine krav i Lånekassen

Da studentene i går marsjerte i Oslo var det ikke til fordel for industriarbeidernes levevilkår eller studentbrødre på Den himmelske freds plass. Det var alene deres egen økonomiske situasjon som fikk dem på bena. En situasjon som de hevder er dramatisk forverret siden sist et femsifret antall studenter marsjerte i Oslo.

Jarle Rotevatn, ansatt i Lånekassen siden 1952, og i dag avdelingsdirektør samme sted gir studentene flere gode argumenter. Rotevatn er i ferd med å skrive Lånekassens historie, og konstaterer at studentene løpende har kritisert studiefinansieringen, i hvert fall siden 1960.

Da Lånekassen ble etablert i 1947 var utlånsrenten 2,75 prosent. Studielånet skulle være rentefritt under utdannelsen, og utgiftene rundt lånet skulle stå i forhold til studentenes inntekter når studiene var fullført. I 1955 fikk studentene rett til å trekke fra både renter og avdrag på studielånet i selvangivelsen.

– «Bråket» fra studentene startet da retten falt bort rundt 1960, forteller Rotevatn. Senere har kritikken blant annet gått på at myndighetene har stilt for strenge krav ved behovsprøving for lån, at lån- og stipendbeløpet tilsammen har vært for lite, at stipendandelen har vært for liten i forhold til lånet og at renten har føket i været. Rundt 1970 var den steget til seks-syv prosent, for på 1980-tallet å nå 12,5 prosent.

Rotevatn konstaterer at Lånekassen i dag langt på vei gir studentene medhold i sine krav, gjennom egne forslag til endringer. Han sier også at mens det på 1960-tallet var «billig» å betale tilbake studielån, takket være den galopperende lønns- og prisutviklingen, er situasjonen nå en helt annen. I tillegg var studentene nærmest sikret jobb, kunne låne tre ganger årsinntekten og ble satset på å skaffe seg enebolig. I dag må to inntekter til for å bære lån til enebolig.

Den radikale studentbevegelsen på 1970-tallet engasjerte seg langt utover studentenes egne kår. Hovedparolen i Karl-Erik Schulz periode som formann lød: «Fram for seier i arbeiderklassens revolusjonære kamp». Tema for nøtene var LKAB-streiken i Kiruna, solidaritetsmøte for verdens undertrykte folk, og et møte om proletariatets diktatur med innledning av den revolusjonære Tron Øgrim.

– Vi oppfattet oss selv som del av den revolusjonære bevegelsen i verden. Solidaritetsarbeidet var fremtredende. Det var en naturlig konsekvens av tiden vi levde i, sier Schulz.

Levekår

Men det var først da studenenes egne levekår ble satt i fokus, at den store studentmassen satte seg i bevegelse, mener Schulz. Det toppet seg i en kjempedemonstrasjon i 1970 mot regjeringens innstramninger i studiefinansieringen. Som i dag, krevet studentene høyere stipend og bedre ånedordninger.

På slutten av 70-tallet avtok studentenes politiske engasjement. Det nedførte det merkelige at samtidig som studiefinansieringen ble dyrere, ble det stadig vanskeligere å samle studentene til protestaksjoner. På 86-tallet skjøt rentene i været. Utsiktene for en student til å klare å nedbetale sitt studielån innenfor en rimelig tid så ok. Nærmest uten at det kom en lyd fra studentene.

Harald Haraldsson Jarning var i 1976 leder for Norsk Studentunion (NSU). Han representerte Sosialistisk Front på Universitetet i Oslo, NSU, som lenge hadde vært anonym i forhold til DNS, overtok etterhvert den ledende rollen i studentpolitikken.

Jarning mener passiviteten hos studentene har sammenheng med strategien som ble valgt for å ivareta studentenes interesser. Linjen gikk ut på at man «skulle tenke på seg selv gjennom å tenke på andre». Studielånene ble sammenlignet med andre statlige støtteordninger som trygder, garanti for minsteinntekt, osv.

For langt

Nå mener studentene det har gått for langt. De vil igjen kjempe for sine interesser, og alagordene gir gjenlyd i gatene.

Karl-Erik Schulz mener det er fornuftig at studentene stier i fra. Hanser mange paralleller mellom dagens «studentoppraw» og 70-årenes.

– Men selv om det er likheter, har dagens studenter det tøffere enn min generasjon. De må slåss for alt – studieplass, jobb og karakterer. De har lenge tålt mye. Derfor reagerer de sterkt når de nå føler seg trikket på, mener den tidligere studielederen som har beveget seg over på den andre siden av bordet ved Universitetet i Tromsø.

REPORTASJE

Tekst: SVEINUNG BERG BENTZRØD
TRYGVE MONSEN
KRISTIN NILSEN
ERIK RAMBERG

Foto: SVEIN ERIK FURULUND

Nettverk og tillitsfulle relasjoner

Kart og terreng

Egenkraftmobilisering

111 år med kunnskap og verdiskaping

- Etablert i 1911
- Etat underlagt Nærings- og fiskeridepartementet
- 260 ansatte (ca.135 kvinner og 125 menn)
- Kompetanseorganisasjon hvor 85 % har høyere utdanning
- Ca. 20 nasjonaliteter
- Sertifisert som Miljøfyrtårn
- ISO 9001-sertifisert

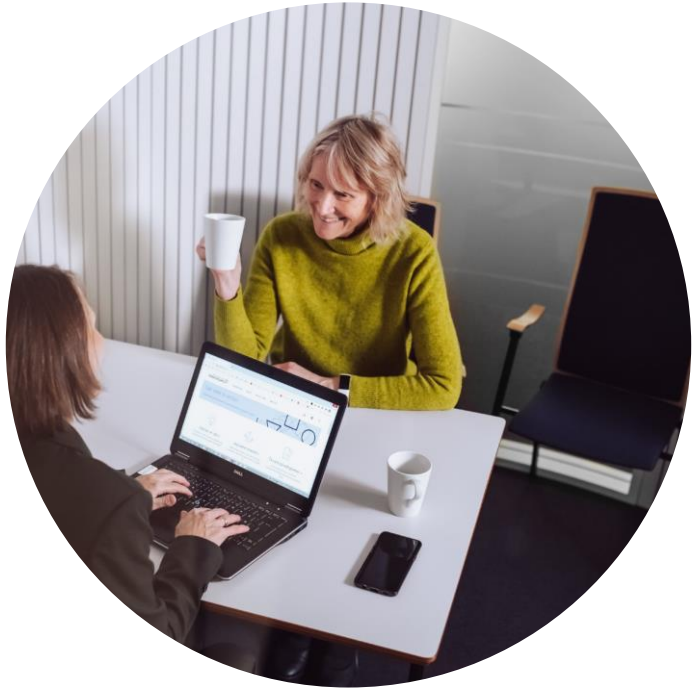

Foto: Beate Willumsen/Patentstyret

Samfunnsoppdraget

Foto: Patentstyret

Patentstyret er nasjonalt myndighetsorgan og kompetansesenter for immaterielle verdier og rettigheter. Vi bistår samfunns- og næringsliv med å **skape, sikre og håndtere immaterielle verdier og rettigheter** på en god og profesjonell måte.

Strategi 2018–2022

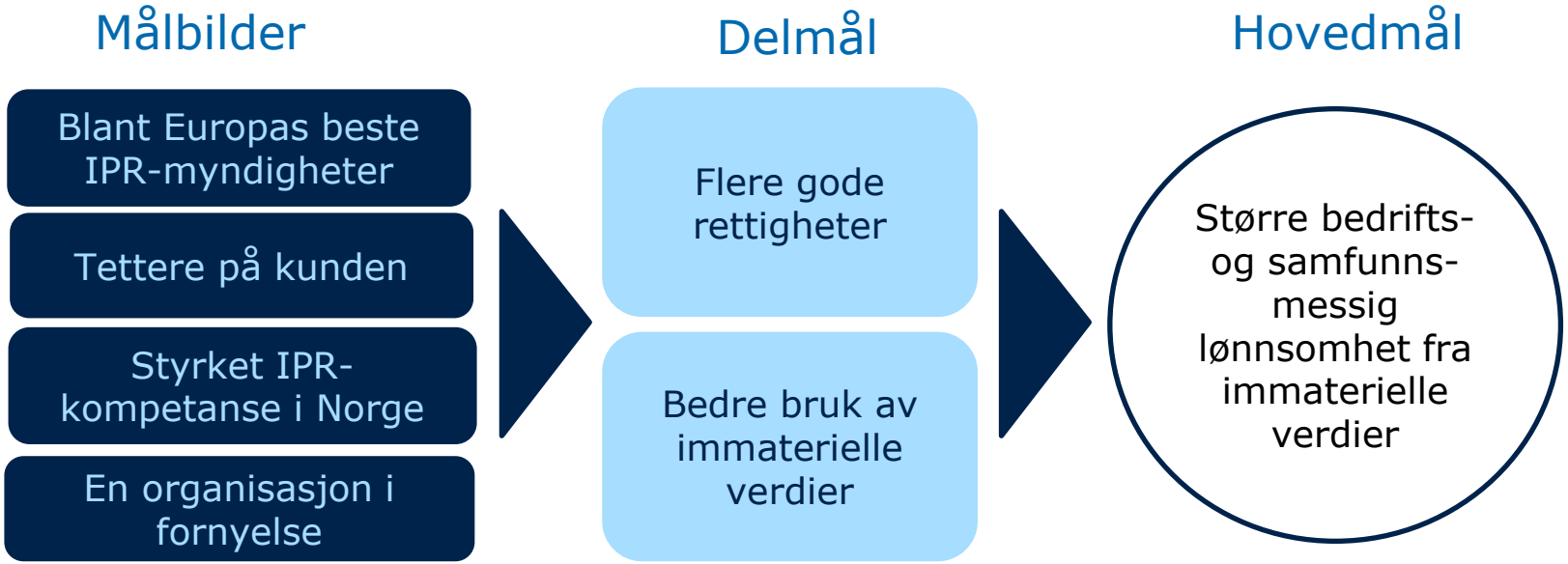

Kompetansesenter for immaterielle verdier

Søknadsbehandling - som gir flere gode rettigheter

Økt kunnskap for bedre bruk av immaterielle verdier

Varemerke

Design

Patent

- Kurs og foredrag
- Forundersøkelser / dialogsøk
- Landskapsanalyser
- Mentorordning for oppstarts-bedrifter ved FoU-institusjoner

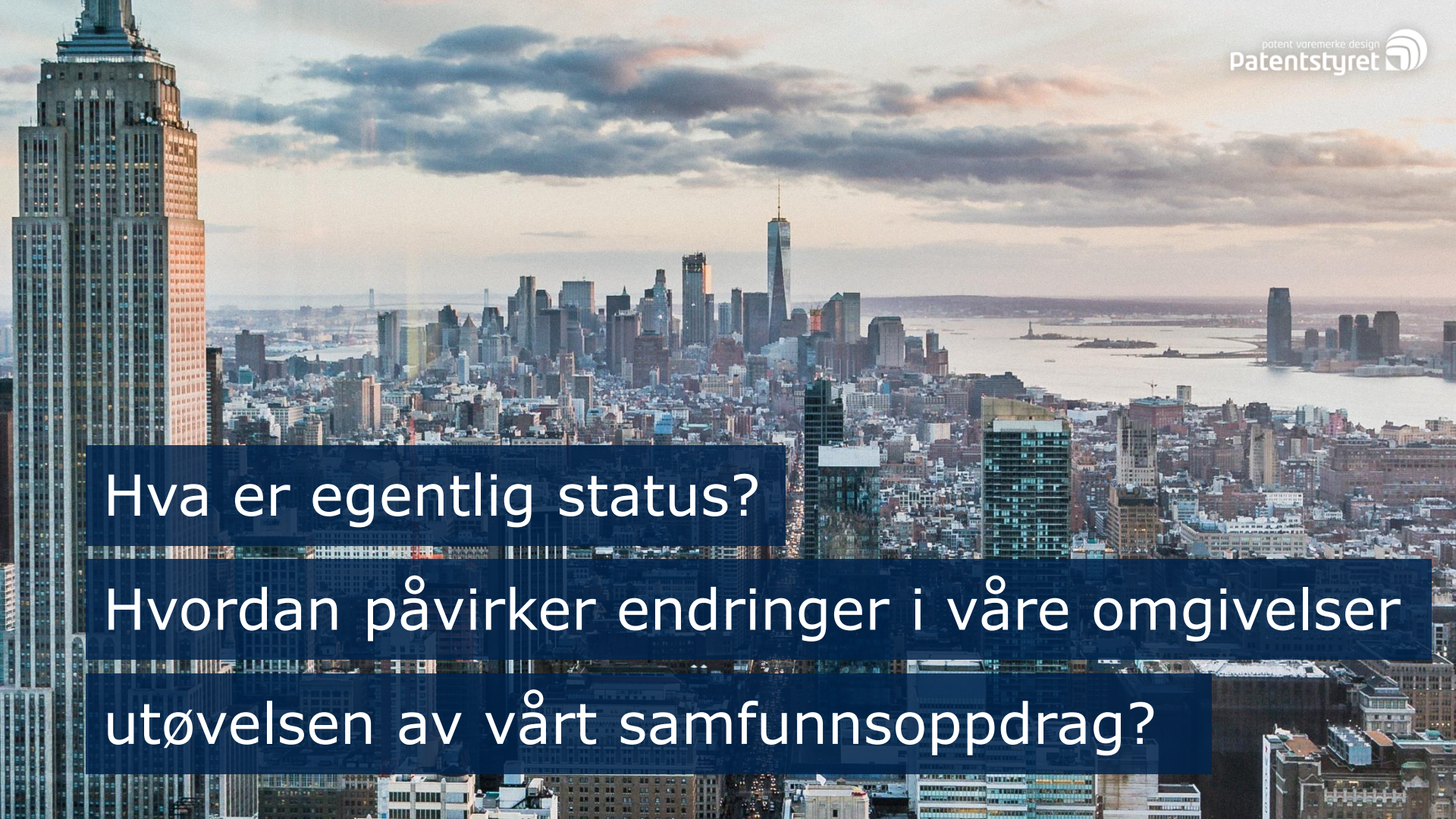
patent varemerke design
Patentstyret
Hva er egentlig status?
Hvordan påvirker endringer i våre omgivelser
utøvelsen av vårt samfunnsoppdrag?

Norges eksportutvikling er svak sammenlignet med andre nordeuropeiske land

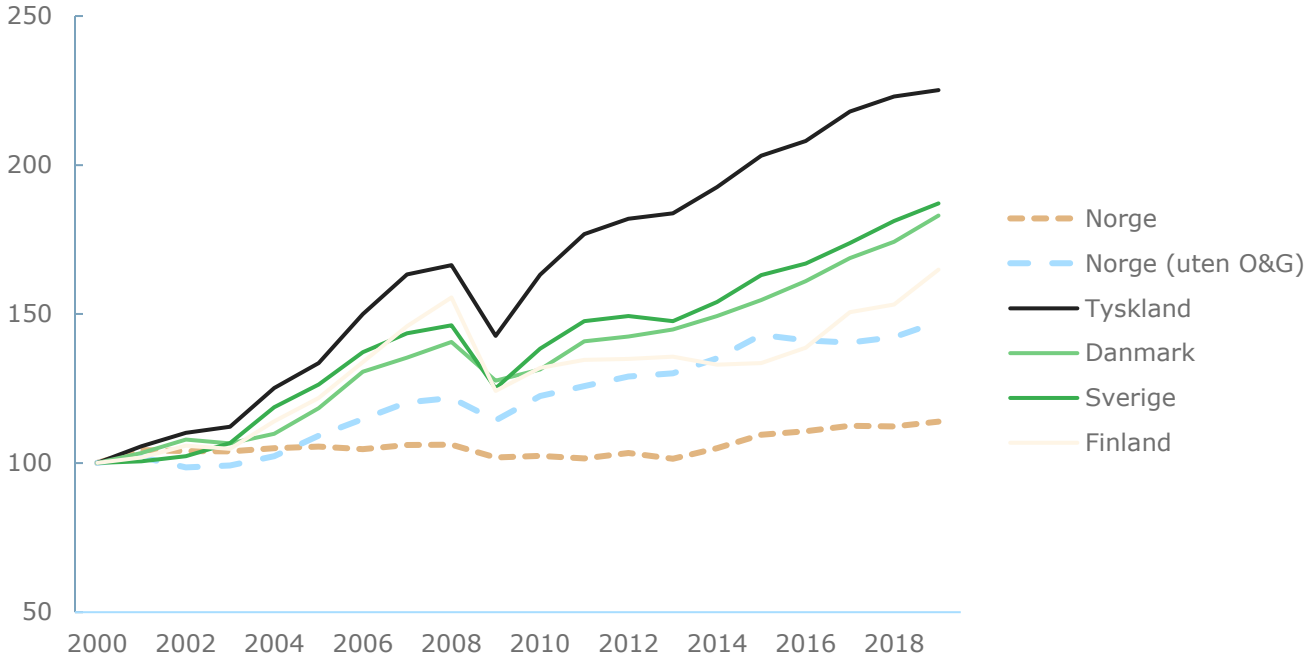

Utvikling i eksport av varer og tjenester i perioden 2000 til 2019 i faste priser. Indeks=2000. Kilde: World Bank og SSB

Norsk eksport 2021

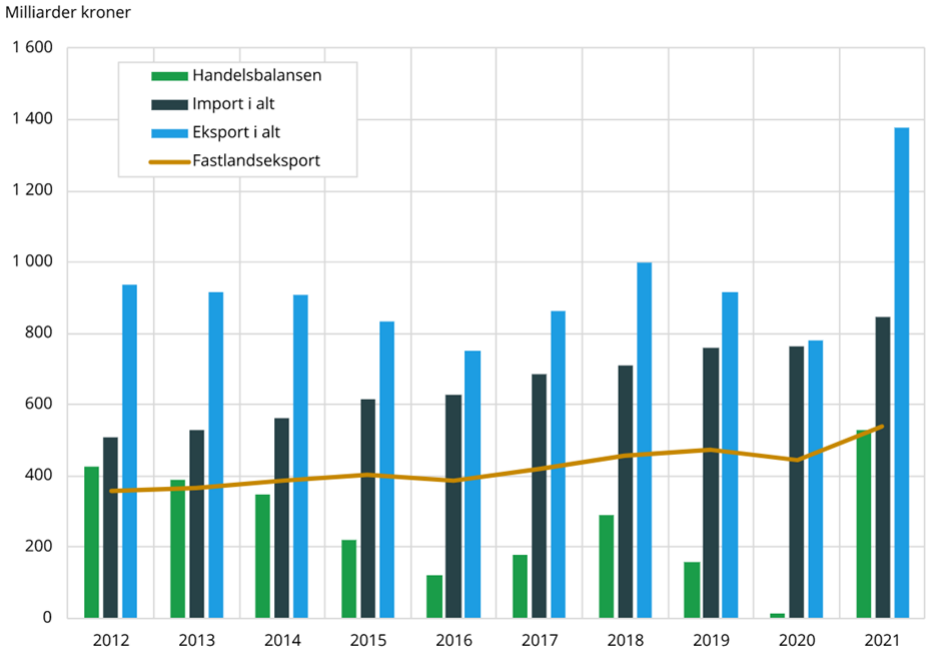

- Vareeksport på rekordhøye 1 377,8 mrd NOK i 2021.
- Vareimporten på 846,8 mrd NOK i 2021.
- Handelsoverskuddet for varer på 531 mrd NOK (høyeste handelsoverskuddet i Norsk historie)
- Skyldes prisvekst globalt på olje, gass, elektrisk kraft, fisk, metaller.

Hurdalsplattformen av 14. oktober 2021

«Norge er en liten, åpen økonomi, og inntektene fra handel med utlandet er en forutsetning for å finansiere våre sterke velferdsordninger.»

«Statens verktøy for å bistå norske eksportbedrifter skal styrkes, slik at flere kan lykkes i internasjonal konkurranse. Dette gjelder særlig ordninger som legger til rette for økt eksport av tilvirkede varer og tjenester.»

«..mål om å øke norsk eksport utenom olje og gass med minst 50 prosent innen 2030.»

Regjeringens grønne industriløft og eksportsatsing

Grønt industriløft lansert 23. juni 2022

Hele Norge Eksporterer lansert 10. mars 2022

Regjeringens industrielle satsinger skal gi økt innovasjon, industriutvikling og eksport

A vision for Norway Tomorrow

10
opportunities

310
NOK billion
increased GDP

210,000
new jobs

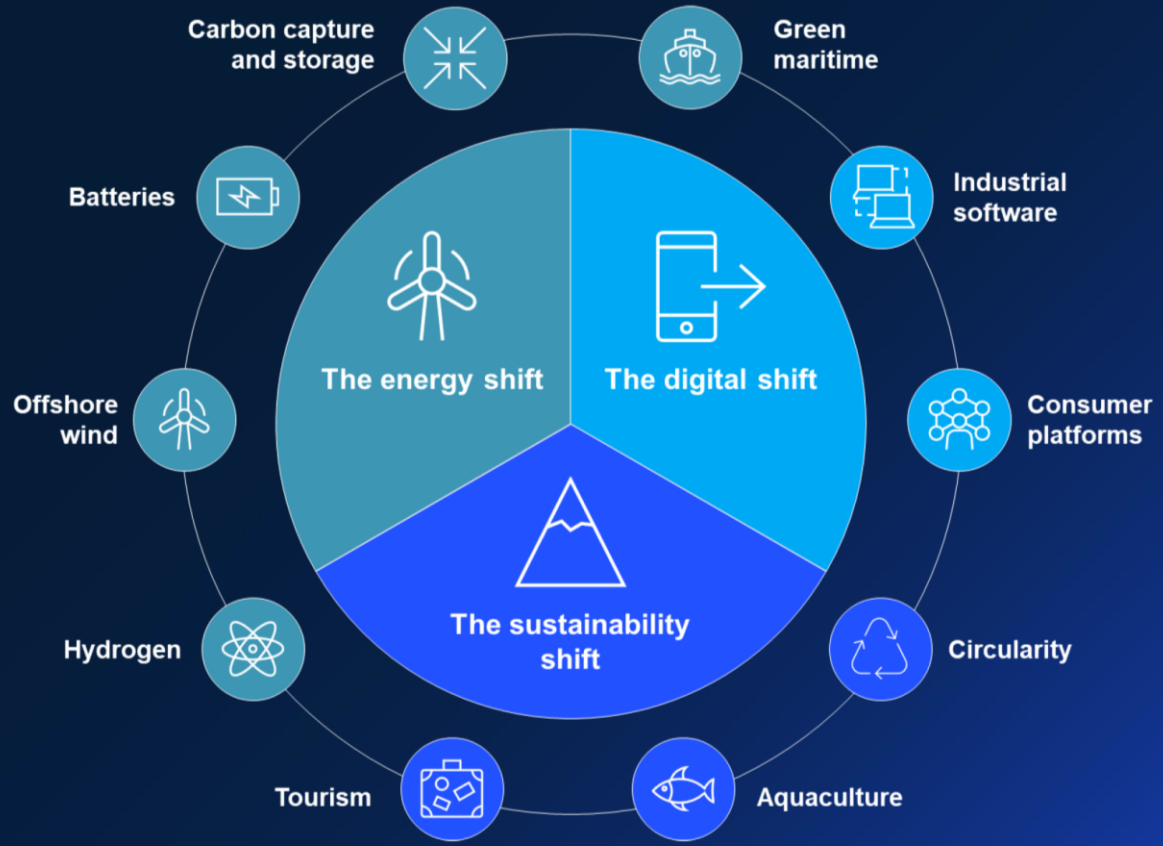

Four reasons why Norway must act now

1 New jobs

~16%

of Norwegian jobs are at risk due to automation towards 2030

2 Sustainability

~40 Gt

of global CO_2 emissions need to be cut before 2050

3 Digitization

~46%

of S&P 500 market value come from technolgy players – compared to 16% in 2002

4 Speed

~15 years

life expectancy for S&P 500 companies, down from 30 years in 1980 and 60 years in 1960

Source: McKinsey, OECD; SSB; The Future of Employment by Frey & Osborne; McKinsey The future of work after COVID-19; Global Carbon Budget 2019, Global Energy Perspective – Reference Case 2019, McKinsey 1.5C Scenario Analysis, IPCC RCP8.5 IEA WEO 2019, expanded by Woods Hole Research Center; Capital IQ; WorldBank; Credit Suisse, Innosight

Innovasjonsbølgene

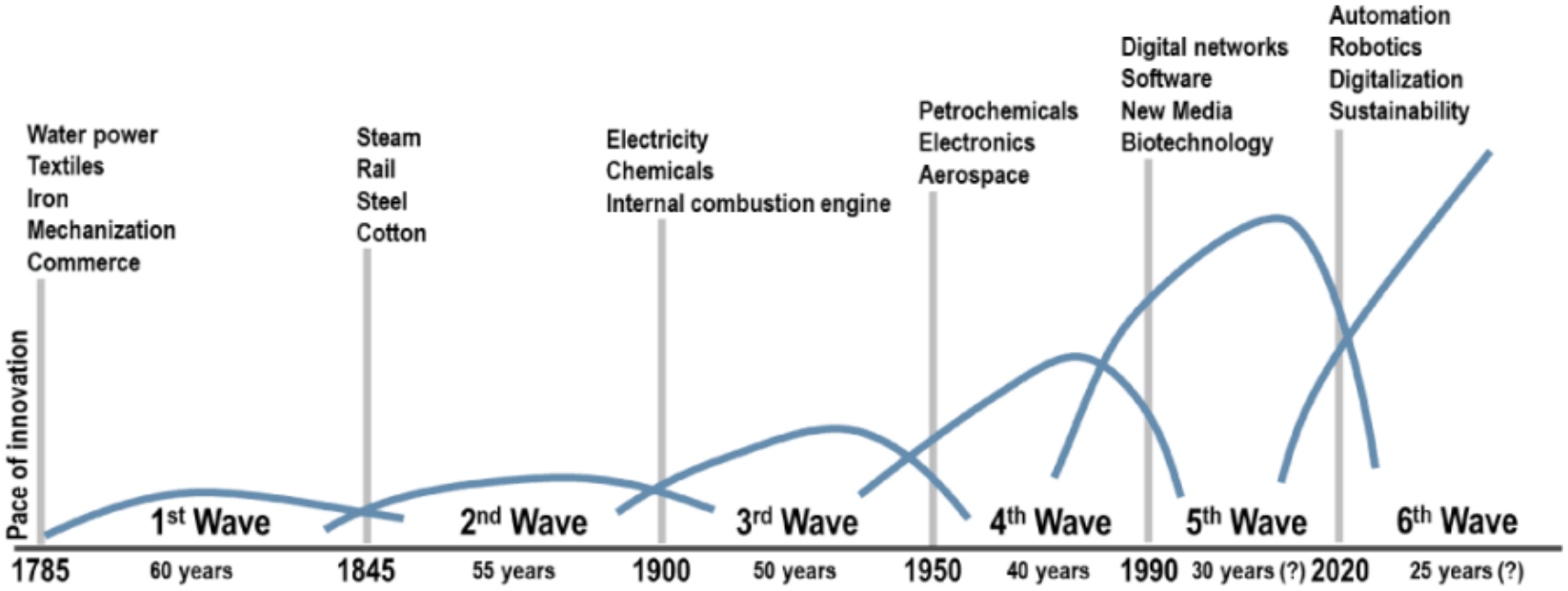

Rettighetstrender

IP-strategi og sikring av immaterielle verdier er avgjørende for konkurransekraft og næringsutvikling

1. Nedadgående trend – færre selskaper sikrer sine industrielle rettigheter
2. 30 % av Norske virksomheter opplever kopiering - og risikerer å tape eksport- og forretningsmuligheter
3. Antall utenlandske selskaper med rettigheter i Norge øker = økt konkurranse i hjemmemarkedet….

patent varemerke design
Patentstyret
Stort behov for kunnskap og økt bevisstgjøring
er en enorm kime til egenkraftmobilisering og
aktivering av kapabiliteter i og utenfor org
Foto: Beate Wilhelmsen/Patentstyret

Viktige verktøy

Tillitsreformen – fra regjeringen.no

«Tillitsreformen i offentlig sektor er et av regjeringens viktigste prosjekter. Målet med tillitsreformen er å gi mer velferd og bedre tjenester til innbyggerne, og til rett tid.

Samfunnet står overfor store utfordringer framover, blant annet overgang til lav— og nullutslippssamfunn, stramme statsfinanser og demografiske endringer som utfordrer tilgangen til nok arbeidskraft.

Vi trenger en utviklingsorientert offentlig sektor i møte med dette, og ønsker et forsterket trepartssamarbeid som sikrer et godt tjenestetilbud framover.»

https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/forvaltningsutvikling/tillitsreform/id2894124/

Verdibasert ledelse og innflytelse

Patentstyret til Valle Vision i 2024

Årets beste offentlige kundesenter fire år på rad!

Verdien av unge medarbeidere ☺

Lykke til med å skape deres «verdens beste arbeidsplass»

patent varemerke design
Patentstyret

Kathrine Myhre

Direktør, Patentstyret

+47 22 38 73 00 / mob. +47 930 696 34

post@patentstyret.no / kmy@patentstyret.no